

UBERETTIGET KRITIKK

**Det var Churchill som sa nei
til finnmarkingene**

Av John Sand

«Det som min avmechtige forbitrelse var rettet mot var England. Hvordan hadde ikke dette land forsøkt å drive oss ut av vår nøytralitet og inn i krigen... De hadde tatt våre skip. Og så hadde de ikke mer bruk for Norge.» (Johan Nygaardsvold.)

Nesten hver gang forholdene i forbindelse med evakueringen av Finnmark høsten 1944 blir berørt av presse og NRK, blir Nygaardsvold og hans eksilregjering kritisert for at de gjorde altfor lite for å skaffe forsyninger til de folk som var blitt igjen i Finnmark. Denne kritikken er fullstendig uberettiget. Det faktiske forhold er at både Nygaardsvold og Koht gjorde store anstrengelser for å skaffe forsyninger, både til den norske befolkning i det okkuperte Norge og til de mennesker som unnlot å evakuere Finnmark.

Churchill sa nei

Primo juli 1940 rettet Koht en forespørsel til Svenska Røde Korset om de var villig til å «else ut» matpakker til trengende i Norge, «og gå god for at ingen ting kunne koma i hendene på tyskaner». Svenskene svarte ja. «Men ingen ting kunne bli gjort uten britisk samtykke» sukker Koht. Den 18. juli 1940 tok Koht og Nygaardsvold opp spørsmålet om sending av matpakker med Churchill. Han sa nei. Den 31. juli oppsøkte Koht minister H. Dalton. Koht forteller at han regnet med støtte fra Dalton fordi han var sosialist. «Han heldt seg stiv», skriver Koht og nektet matsendinger til Norge. Koht forteller ellers om Dalton at han hadde «masa på at Storbritannia skulle perse Norge til å gå inn i kirgen.» Koht satte så opp en skriftlig redegjørelse med plan for fordeling av matvarer i Norge. Den 21. august tok han redegjørelsen med til utenriksminister Halifax. «Men vi fekk ingen ting igjennom», beretter Koht.

I dokument nr. 150 i «Regjeringen og Hjemmefronten», utgitt av Stortinget, gjengis et brev fra Trygve Lie til Jens Bull i Stockholm. Lie omtaler at eksilregjeringen i oktober 1940 foreslo for britiske og amerikanske myndigheter at det skulle sendes en 10-kilos matpakke til hver husstand i Norge. «Vi har alltid, ofte etter lang ventetid, fått negative svar», skriver Lie. Videre står det i Lies brev: «Det gjøres videre, både fra britisk og amerikansk hold, vanskeligheter med overføring av midler til finansiering av innkjøp i Sverige.» Siste linje i Trygve Lies brev slutter slik: «Det er en alminnelig oppfatning at aile forsøk på å gjennomføre lempninger i blokaden er blitt stanset av Churchill personlig.»

Ble nektet lager

Den 12. mars 1943 ble Trygve Lie innvilget en halv times audiens hos president Roosevelt som etter henstilling fra kronprinsesse Märtha var inne på tanken om matvarehjelp til Norge gjennom Det svenske Røde Kors. Men presidenten sa til Lie at dette ikke lot seg gjennomføre, da han var blitt «knoc-ked out by the British» (Churchill).

Når det gjelder manglende forsyninger til Finnmark må en ha klart for seg at eksilregjeringen ble nektet å legge opp lager i England. Etter hvert lyktes det likevel regjeringen å skaffe til veie en del. Men Nygaardsvold forteller i sin erindringsbok II, side 190, at englenderne som transportmiddel, «hadde latt oss få en gammel holk som bare hadde en fart på syv mil, mens konvoiens øvrige skip gjorde minimum ti-tolv mil... Ja, der sto vi.» Det endte med at regjeringen fikk med 156 tonn på noen av konvoiens skip. De øvrige ca. 1.800 tonn som regjeringen hadde kjøpt opp kom ikke avgårde. De nevnte 156 tonn ble sendt via Murmansk, derfra med en russisk kystbåt til Petsamo

(Forts. side 6)

Larvik, russiske krigsfanger og det hellige enfold

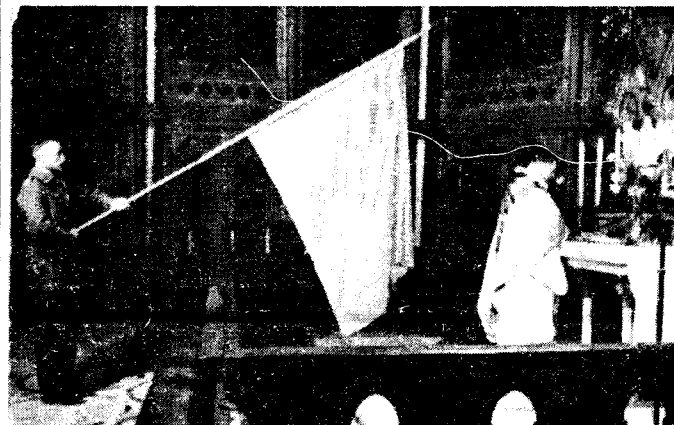
Av Ole Seierstad

Østlandsposten hadde den 31. mai et helsides oppslag i denne forbindelse, og noen kommentarer kunne kanskje være av interesse.

Jeg leser bl.a. at under en tilstelning i Badeparken i 1945 ble det takket «for det vanskelige og seige arbeide de hadde gjort for den sosialistiske stat!

hurra for Sovjetsamveldet, da må det være tillatt å si: Du hellige enfold!

I mellomkrigstiden hørte jeg ofte på en meget interessant kortbølgesender. Det var en av sovjetstatens kommunistiske propagandasendere, og den sendte på svensk. Selvfølgelig beregnet på å kunne nå den skandinaviske befolkningsgruppe. I forbindelse med hver sending kom føl-

Nå er det vel temmelig tvilsomt om disse karene hadde hatt noen særlig befatning med dette «arbeide», men det burde ikke være ukjent selv dengang at det såkalte «arbeide» allerede gjennom mellomkrigstiden hadde resultert i millioner av menneskers død og tilintetgjørelse, - ikke minst i de sibiriske slaveleire. Og når man i denne forbindelse utbragte et 3 x 3

gende parole: «Proletarer i alla länder, förena er!»

Man måtte være åndssvak for ikke å forstå hvilken målsetting denne propagandaen hadde, nemlig det globale og internasjonale «proletariatets diktatur». Og her var undergavning og uthuling av nasjonalstaten et meget viktig middel, bl.a. ved etablering av kommunistiske celler innenfor de forskjellige land.

Trollkatten fra Elverum

Av P. O. Storlid

I vår gamle folketro finnes utburder og andre ulykkelige skapninger som ved egen eller andres skyld ikke får fred etter døden. De dukker gjerne opp på datoer og steder av betydning i det liv de har forlatt, men ikke er kommet helt løs fra. De gamle mente det var sælebot å hjelpe disse skapningene til fred. Et annet vesen i folketroen er trollkatten. Den er forskjellig fra alle andre ved at den er

menneskeskapt, og låner etslags mekanisk liv av viljen til den trollkyndige som skapte den. Den er et ugangsvesen, mest brukt til tyveri og skadeverk.

Også i moderne folketro eksisterer vetter og vesener av ududular opprinnelse. Til disse hører «Elverumsfullmakten», og troen på den er faktisk den dag idag levende hos mange. Den har felles trekk med trollkatten, for såvidt som den er menneske-

(Forts. side 6)

Under Jaltamøtet i februar 1945 godtok Churchill og Roosevelt Stalins krav om at alle sovjetiske statsborgere (også de som ufrivillig var blitt det som følge av erobringer, eks. Baltikum) skulle tvangsendes tilbake til Sovjetunionen. Dette fikk katastrofale følger for millioner av mennesker.

I denne forbindelse kan jeg vise til en bok av forfatteren Nikolai Tolstoy. Bokens engelske tittel er «The Victims of Jalta», den tyske «Die Verratenen von Jalta».

Men tilbake til de russiske krigsfangene i Larvik. Det var Stalins klare ordre at ingen sovjetisk soldat skulle la seg ta til fange i levende live. Den som gjorde det var en deserter og forræder mot Sovjetstaten. Jeg tror ikke noen sovjetisk soldat var i tvil om hvilke følger dette kunne få, og da heller ikke de som befant seg her i Larvik. Men at de vel håpet at seieren skulle mildne deres skjebne ved hjemkomsten, det er nok både sansynlig og høyst menneskelig.

Det var ikke ukjent for de bestemmende i det seirende Vesteuropa hvilken skjebne disse menneskene gikk imøte, og ganske sikkert heller ikke for de norske. Men Stalins «vennskap» var det jo meget viktig å ta vare på. Når Østlandsposten nå 50 år etterpå skriver om en såkalt «urettferdig skjebne», så er jo det ganske typisk. Det er et kamouflasjeord som er egnet til å dekke over de faktiske forhold, nemlig den død og tilintetgjørelse som nok de fleste av russerne her i Larvik dengang også fikk som «lønn». Man vil jo helst unngå de stygge ripene i det fredens glansbillede som gjennom disse 50 årene er konstruert.

Forøvrig må man vel kunne si at det er litt av et tankekor å vite at man dengang hadde en alliert som i disse 50 årene har greid å ta livet av mange ti-talls millioner mennesker, vel og merke ikke som følge av krigshandlinger. Men vi mennesker har jo den egenkapen at vi har lett for å fortrenge ubehageligheter.

Slik også i denne forbindelse. Og - det er jo en fordel.

Paragraf 86 i straffeloven av 1902

Av siv.ing. R. J. Hansen

Jeg vil ikke med denne artikkel kaste meg ut i en alt for lang diskusjon om ovennevnte paragraf, men vil diskutere den slik den lød da krigen brøt ut:

Med hefte i minst 3 år eller med fengsel fra 3 år inntil på livstid straffes den, som rettsstridig bærer våpen mot Norge, eller som under en krig, hvori Norge deltar, eller med sådan krig for øie yder fienden bistand i råd eller dåd eller svekker Norges eller nogen med Norge forbunden stats stridsevne. Straff kommer ikke til anvendelse på nogen i utlandet bosittende norske statsborgere for handlinger, hvortil han efter bostedets lover er pliktig.

Paragrafen gjelder bare for det begrensede tidspunkt Norge deltar i en krig eller med slik krig for øye. Paragrafen gjelder ikke for det tilfellet Norge er blitt okkupert av en fremmed makt. Paragrafen kan ikke benyttes på norske statsborgere i det tilfelle hele landet eller deler av det er okkupert. Paragrafen kan kun anvendes i de deler av landet som ikke er besatt/okkupert. Paragrafen kunne benyttes for alle som bodde på Bjørnøya under krigen, men ikke på innbyggerne i Norges fastland som var besatt/okkupert av Tyskland. For et okkupert område gjelder IV Haagerkonvensjonens Landkrigsreglement artikkel 43:

Når den lovmessige makt faktisk er gått over til den som har besatt området, skal denne treffe de forholdsregler som der er adgang til, for såvidt mulig å gjenopprette og sikre den offentlige orden og det offentlige liv, idet landets gjeldende lover skal respekteres når det ikke foreligger absolutte hindringer herfor.

Før jeg starter diskusjonen, slår jeg fast at §86 ikke inneholder krav om dødsstraff. Minstestrafen er hefte i minst 3 år! Det er ikke snakk om tap av borgerlige rettigheter eller økonomisk straff! §86 sier ikke at medlemsskap i et politisk parti er ulovlig. Dette uansett hvilken politikk dette partiet driver. Videre slår jeg fast at Norge ikke var alliert/forbunden med noen stat eller med noen krigsdeltaker hverken før eller etter 10. juni 1940. Derfor er det i denne sammenheng ikke aktuelt å diskutere hvor-

vidt noen svekket stridsevnen til stater som var forbunden med Norge. Noen vil selvsagt hevde at stortingsmenn anno 1902 ikke kunne forutse en krig av den type en fikk i 1940. Det er riktig, men en må huske at forrige århundrede hadde sett mange kriger av ulike typer og stor grusomhet. Derfor ble §86 slik den ble. Hvis den hadde manglet var det mangler en måtte leve med til den pågående krigen var avsluttet. Først da kunne nye lover eller tilføyelser til gamle lover gjøres. Tilføyelser og nye lover kunne ikke gis tilbakevirkende kraft - Grunnlovens §97.

En diskusjon om §86 kan bare skje parallelt med en diskusjon om når krigstilstanden opphørte i Norge. Nå når den tyske original av kapitulasjonserklæringen er funnet burde det være enkelt å se hva erklæringen betydde. Betydde den total kapitulasjon eller var den det «drømmedokument» Regjeringen Nygaardsvold innbilte seg den var? Hittil har den offentlige oppfatning av kapitulasjon vært at den var lokal og at regjeringen kunne fortsette krigen fra sitt gjemmede i utlendighetens London. Hvis det er slik erklæringen kunne tolkes i sin originale tekst får vi bøy oss for det, i motsatt fall må vi fortsette kampen på den juridiske arena.

Tyder vi §86 og artikkel 43 kan ikke §86 anvendes i de byer som var besatt av tyskerne etter 9. april 1940 og før 10. juni 1940 hvis de som anklages ikke bar våpen mot Norge eller svekket landets stridsevne. Hvis noen i de besatte delene av landet bar våpen mot Norge eller bisto tyskerne med råd og dåd kunne disse selv om de befant seg i et besatt område straffes etter §86. Ingen ble dømt for å ha bistått fienden ved å svekke Norges stridsevne, ergo må en anta at ingen sviktet på dette området, eller at de som sviktet ikke handlet med det for øye å svekke Norges stridsevne. I senere artikler vil jeg se på en del tvilsomme tilfeller av bistand til fienden, tyskerne, i perioden 9. april 1940 til 10. juni 1940.

Etter 10. juni 1940 blir hele landet juridisk lagt under artikkel 43. Da var landet okkupert, regjeringen hadde gitt Hærens Overkommando oppgaven å kapitulere. Fred

var ikke inntrått, men krigstilstanden hadde opphørt. Norges forhold vis a vis Det tredje Riket var det samme som Tysklands forhold til USA, Storbritannia, Frankrike og Sovjet etter 8. mai 1945 - krigstilstanden hadde opphørt, men fred hadde ikke inntrått. En eksilregjering kan ikke med basis i Den norske Grunnloven §§17 og 97 og artikkel 43 etter en okkupasjon lage nye lover som berører forholdet mellom okkupant og innbygger. (Dette forstår alle som vil, bare ikke de som bygget sin fremtid etter krigen på lurendreieri og juks).

Hvis ikke Norge hadde gått ut av krigen i og med kapitulasjonsavtalen kunne det reises tiltale mot de av Regjeringen Nygaardsvolds medlemmer som tillot hjemsendelsen av de internerte soldatene og offiserene i 1. divisjon som hadde flyktet til Sverige i april dagene 1940. Den nor-

ske regjering protesterte ikke mot hjemsendelsen, ei heller ble det etter 8. mai 1945 reist rettssak mot Sverige ved internasjonal domstol for hjemsendelsen. Derved bevises at Norge som land ikke deltok i krigen etter 10. juni 1940. (At den norske handelsflåte seilte for det krigførende England kan ikke tas som bevis for at Norge som land var stridende. Handelsflåten tilhørte ikke landet, men rederne. Storbritannia hadde leid flåten av rederne. Norge var ikke en kommunistisk stat hvor staten eide alt, dette selv om DnA hadde kjempet for dette i over 50 år). Andre bevis for at Norge ikke var krigsdeltaker etter 10. juni 1940 anføres lengere ned i denne artikkel. De som med rette kan straffes etter §86 er de som svekket statens stridsevne med råd eller dåd før krigstilstanden inntrådte! Men selv de er det vanskelig å dømme. (Jeg finner gode

grunner til å reise straffesak mot de politikere som aktivt snakket om å bygge ned forsvaret før krigen. Men det er tvilsomt om de kan straffes etter paragrafen da de sikkert ikke handlet bevisst om at de ikke krevde amilitarisering av landet for å svekke det i en kommende krig. Men da jeg er upartisk vil jeg ikke føre den diskusjonen videre. Jeg er ikke tilhenger av politisk heksejakt).

Ingen kan hevde at NS-medlemmer svekket statens stridsevne før krigen eller med råd og dåd bidro til at statens stridsevne ble svekket før 9. april 1940. Den eneste person om hvem det er hevdet bisto tyskerne før 9. april er Quisling. Et forsvaret for ham er for stort i denne sammenheng, jeg vil derfor begrense meg til spørsmålet: «Hvorfor skulle Hitler lytte mere på en avgått norsk major som snakket dårlig tysk og ikke hadde tjenestegjort i den norske arme på 16 år, når han, Hitler, ikke hørte på sine egne offiserer?»

(Forts. side 6)

Et gap mellom festord og realitetene

Av Anton Olstad, oberstløytnant

TV 1 ga 12. april i programmet «Evig heder» omtale også av hjemmeflåten problemer. Kystfarten ble angrepet av britiske fly og av MTB-er med norsk mannskap. Til slutt kunne «hurtigrutetrafikken» på Finnmark bare skje med skøyter og mindre fartøyer. Livet måtte gå videre, farligere. Ikke noe viser bedre enn dette den «konflikt» som et okkupert land opplever. De modige og aktive ville tilføye okkupasjonsmakten størst mulig skade uansett hvilken farer det medførte. Omkring 10 prosent av befolkningen deltok mer eller mindre aktivt i motstandsarbeidet, fra å distribuere Londonnyheter til direkte sabotasje. Det siste førte ofte til dødsdom.

De andre, kanskje mer skuffet enn tapre, ville at livet skulle fortsette så normalt som mulig med sikkerhet for en selv og familien, med arbeidsinntekt og matforsyning. Få var klar over hvilken makt folke-

retten ga et okkupasjonsstyre i et land som hadde mistet sin suverenitet og formelt hadde kapitulert militært. Etter 10.06.-40 ble våre stridskretter britiske!

Det hjalp lite at statsminister Nygaardsvold i London manet til ro og besindighet for å unngå represalier. Han påtalte sterkt at britene gjorde landgang på norskekysten, sprengte sildoljeanlegg og tok med seg nordmenn over til England. Det åpnet for tyske represalier mot uskyldige.

Utenriksminister Koht måtte tre tilbake forholdsvis tidlig, bl.a. fordi hans begeistring for og tillit til engelskmennene hadde fått en knekk ved Altmark-affæren i februar og særlig ved den provoserende mineleggingen i norsk farvann 8. april. Han trodde England drev oss med i krigen.

Nygaardsvold skriver (s. 169 i sin bok): Min forbitrelse var rettet mot England. Hvordan hadde ikke dette landet forsøkt å drive oss ut av vår nøytralitet og inn i krigen. Vi hadde et lite land. De hadde

tatt våre skip. Og så hadde de ikke mer bruk for Norge.

Trygve Lie skriver at regjeringen ble med til England 7. juni for å redde handelsflåten, gullet og senere talerett. Hvis kongen hadde abdisert sommeren 1940, slik riksrådsforhandlerne ba om, ville England ha overtatt flåten direkte, slik de tok danske skip innen deres rekkevidde.

Det tør være helt klart at britiske raid, senking av skip i kysttrafikk, ikke tjente det okkuperte Norges interesser. Men all uro som ble skapt og de dommer og ulykker som det medførte, skjerpet motsetningen mellom de krigførende, og nordmenns angst og hat til tyskerne. Det var da også hensikten.

Når vi jublet 8. mai, bør vi huske litt av dette. Norge var klemt mellom krigførende stormakter og ble skjovet med. Det kostet unødige offer. Vi greide ikke, hadde ikke forsvaret nok til å opprettholde nøytraliteten, slik vi gjorde, iallfall i navnet, i den første verdenskrig.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Adresse: Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo.

Kontortider:

Tirsdag og onsdag kl. 11-15.

Telefon: 22 56 10 34.

Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 240,-).

Giro: Post 0808.51 64504. Bank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetalt med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.

Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG

ISBN 0802-9652

Alternativ lesning

Vi innrømmer så gjerne: Vi driver med tjuvfiske - av og til i rørt vann. I nr. 6 hadde vi vært på rov i tidsskriftet **Alternativt Samfunn**. Interessant og dyktig redigert av Even Lorch Falch. I dette nummer vil en finne stoff fra avisen **Samfunnsliv** - avisen til Dybvad Brochmanns tilhengere. Også det et i alle måter renslig organ med åpne spalter. Vi kan ikke helt følge den vettuge Thorbjørn Andersen i hans noe forenklede fargelegging, og vi innbyr våre lesere til å ta til motmæle i vår avis og **Samfunnsliv**.

Vi blir med jevne mellomrom kritisert for å sitte fast i vår fortid, og at denne posisjon ikke lar oss se realiteter og dagens forhold. Vi synes nok at vi følger «rimelig» bra med. Dessuten er det vel som regel våre kritikere som har prøvet det amerikanske gangstere driver med; støper sine motstandere og uønskede individer fast i en cementblokk og dumper dem på dypt vann - og vekk er de.

Det er en situasjon vi ikke ønsker, og ingen bør fortenke oss i at vi bakset oss ut av den. Det er fortsatt for mange som regner med at de har greid gangsterjobben, at vi er bragt til taushet og usynliggjort. Kaskader av tilsynelatende solid betong er øst over oss i alle år, og cementblanderne har rullet kontinuerlig. At vi har hodet over vann fortsatt og er noenlunde taleføre er derfor en kilde til ergrelse og forundring for mange. Derfor denne ulogiske og lattervekkende påstand at vi befinner oss der de mener å ha parkert oss.

Dette kan vi naturlig nok ikke hjelpe dem med. Både for vår egen skyld og for våre etterkommeres så mener vi å ha krav på og plikt til å avdekke de urimeligheter som skulle rettfærdiggjøre den ublide skjebne som ble forsøkt påført oss. Litt etter litt har det så vist seg at betongen var av svært dårlig kvalitet og at støpingen nok var listig, men uten håndverksmessig ferdighet.

Vi er faktisk oven vanne og blanderen går på tomgang. Det er bare sølevann igjen som skvalper rundt og rundt. Den spruten er vi vant til. Vi liker den ikke, men skitt au. Det er ikke vanskelig å se at det er blandelaget som er blitt mest skitten av prosessen.

En viktig ingrediens for cementblanderne har vært pressen. Den har stilt opp med sine heksebrygg og stadig søkt å dytte oss ned når betongen sviktet. Det har bedret seg - og takk for det. En del publikasjoner har aldri vært med på ufinhetene. To av dem er nevnt foran. La oss huske det!

FRONTKJEMPERBREV SØKES

I forbindelse med min undersøkelse av frontkjempernes posttjeneste (se Folk og Land nr. 1/2-95) er jeg interessert i å kjøpe brev fra norske frivillige. Det er konvoluttene (ikke innholdet) med stempler fra militærhetene som er av interesse. Evt. beskrivelse eller fotokopier, gjerne med prisangivelse, bes sendt til

Advokat Karl U. Sanne

"Jounkerscaff"

L-7481 Tuntange

Luxembourg

Telefon: 8352) 63 519

Kulturlivet - uten kultur?

Av Thorbjørn Andersen

Et merksnodig spørsmål - sier sikkert mange. Man kan da fremvise en hærskeare av kulturarbeidere både på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt plan - så kom ikke her!

Det er akkurat det jeg vil frem til; det nærmest vrimler av offentlig ansatte kultursjefer, kulturkonsulenter osv. osv. Og de av leserne som tviler - kan se seg omkring - og går man litt tilbake i tiden - til 1974 - finner man årsaken til det hele i Kulturmelding nr. 52: «Kulturpolitikken bør være et virkemiddel og kulturaktivitetene et ledd i en sosialistisk samfunnsforming».

Klarere kan det neppe sies - og idag ser man som sagt resultatet: Tusenvis av kulturpolitikere og kulturbyråkrater er nå plassert rundt omkring i det ganske land - for å følge opp denne del av nazifiseringsprosessen - som bare fortsatte etter siste verdenskrig.

Man kan vel heller ikke unngå å komme inn på det som i tillegg har skjedd på skolesektoren. Selvsagt er også jeg helt enig i at skolen - som alt annet - må utvikles.

Men til hva?

Foreldre vil sikkert det beste for sine barn og barnebarn. Men jeg er av den mening at et sosialistisk system ikke er løsningen - enten man snakker om et politisk system av rød eller brun farve på diktaturet. Derfor er det trist å legge merke til det som har skjedd - og hva skolesystemet er i ferd med å utvikle seg til. Men skolen er som kjent et speilbilde av systemet omkring.

Selv om andre tier - er mange av skolens egne selvsagt klar over forholdet. Rektor Jan Andrew Nilsen er kanskje den som har beskrevet det best. Jeg tenker på hans glimrende kronikk for et par år siden - der han uttrykte det på denne måten: «I tidligere planer for skole og utdannelse - som hver for seg nok kunne være tendensiøse - gjorde man ikke krav på total råderett over barna. I det nye utkastet til læreplan er intensjonene tydeligvis helt andre: Her sees alt i perspektivet fra vugge til grav. Målet er å skape det riktige menneske». (Aftenposten, 10/11-92).

Og nå satser man på tilbud for 6-åringer. Ja, tidlig skal den krøkes - som god sosia-

list skal bli.

I denne sammenheng etterlyser jeg kanskje spesielt historielærere. Så la dette bli en oppfordring og utfordring til dem. Nå har lærerne alle muligheter til - bokstavelig talt - å trekke frem et skoleeksempel på hvordan vi alle skal innordnes i det nazistiske og totalitære system - der myndighetene manipulerer og styrer alt og alle.

Nazismen - 50 år etter. Dette kunne bli et passende tema i dette jubileumsår. Den fysiske befrielse fra åket for 50 år siden er den ene siden av saken. Men dagens mentale okkupasjon av et blåøyet folk er etter min mening skremmende. Ja, vi er nærmest opplært til å elske vår trelldom - det moderne slaveri. Også dette folket da...

Men slik er etter min mening situasjonen idag: Vi er alle havnet så langt ned i den brune hengemyr som det går an. At vi ved siste folkeavstemning unngikk en total innlemmelse i det påtenkte Stor-Tyskland - burde anspore oss alle til å fjerne også resten av det som hindrer enda større frihet. Jeg tenker på EØS-avtalen - som må sies opp så hurtig som mulig.

(Fra "Samfunnsliv" 11/95.)

Skandaløs tildeling

Av Øyvind Meen Kittilsen

I begynnelsen av februar i år ble Edvard Hoem tildelt Bibelselskapets bibelpris for 1995. Jeg vil tro det overrasket noen og enhver at Bibelselskapet fant å kunne tildele sin nye pris til en mosegrodd marxist-leninist som aldri har tatt et oppgjør med sin ateistiske fortid - for ateister har de da alltid vært, politikken spottgjørker i AKP (m-1)?!

I sin tale til Edvard Hoem skal biskop Halvor Bergan ha sagt blant annet følgende: «Etter en tid der det var mer sparsomt med bibelske tema og forestillinger hos våre nyere forfattere, har Edvard Hoem vært en av dem som på nytt har tatt i bruk Bibelens bilder og fortellinger i sine skjønnlitterære verk og salmer».

I disse velvalgte ordene til herr Hoems ære går biskop Bergan lenger enn bare å antyde at norske forfattere i en periode overså Bibelen som kilde til inspirasjon. Spørsmålet som da melder seg er; hvorfor mistet Bibe-

len sin enestående posisjon som inspirasjonskilde og rettesnor i den opplysnings- tradisjon norske forfattere er satt til å forvalte? Svaret kan være like enkelt som det er ubehagelig. I kjølvannet av 1968-opprøret skylte en radikaliseringsbølge over det norske samfunnet. Et utall ekstremt totalitære politiske bevegelser så dagens lys, en av disse het Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene). Edvard Hoem har alltid vært en sentral skikkelse i dette politiske miljøet, som på syttitallet klarte å tilegne seg kontrollen i Den norske forfatterforening. At forfatterne med en kristen plattform møtte en kald skulder i denne sosialrealismens mørke tidsalder i forfatterforeningen, var ikke mer enn man måtte vente.

Det har vært hevdet at Norge mistet en hel generasjon forfattere som følge av konformitetspresset i Den norske forfatterforening på syttitallet. Hyllet man ikke Lenin, Enver Hoxa eller Mao Tse Tung i sitt forfatterskap,

vanket det heller ingen stipendier. Som forfatter med medlemskap i forfatterforeningen og som viktig brikke i AKP (m-1) var Edvard Hoem med på å opprettholde dette systemet, noe han meg bekjent aldri har tatt avstand fra eller beklaget.

På midten av syttitallet hevdet flere franske filosofer, med Bernard-Henri Levy i spissen, dette: «Europas marxist-leninister har ved sin politisering av alt og alle opprettet et ideologisk hegemoni. De underminerer yringsfriheten, ødelegger det frie ord innenfra og skaffer seg stillinger som gir dem stor innflytelse på fremtiden. De har gjort marxismen til *samtidens religion*». Et gammelt innspill ja vel, men er det helt uten aktualitet i dag? AKPs nåværende og forhenværende litterære stormtropper er fremdeles godt synlige i forfatterlandskapet, noe som burde mane til ettertanke i Det Norske Bibelselskap med henblikk på fremtidige bibelpriser. Det er mildt sagt un-

(Forts. side 7)

I ærbødighet og takknemlighet

Hvert år siden 1980 har «Søstergravene» på Sentralkirkegården i Wien vært besøkt av pårørende fra mange land. Så også i fjor da en norsk frontsøster holdt nedenstående vakre minnetale.

Ca. 80 bevegde venner og pårørende var til stede, hvorav 10 tidligere frivillige Røde Kors-søstre og leger.

Sammen med de norske er begravet 3 flamske, 2 vallonske, 2 hollandske og 2 danske Røde Kors-søstre som alle ble drept i det amerikanske bombeangrepet på sykehuset.

Vi henstiller til dem som også i år tar turen til Østerrike om å avse en stille stund ved disse gravene.

Fra minnehøytideligheten ved "Søstergravene" i Wien 25. sept. i 1994.

Kjære venner.

Vi er samlet i dag på denne æreskirkegården for å hedre og minnes 7 unge norske kvinner som ofret livet sitt i den gode saks tjeneste.

De meldte seg frivillig for å forsøke å lindre litt av all den smerte den 2. verdenskrig påførte menneskeheten.

Ukjente for deg og meg - glemt av alle - og aldri nevnt av det offisielle Norge. Men så lenge vi som står her lever - må vi ikke glemme dem - det er derfor vi står her i dag.

La oss forsøke å tenke 50 år tilbake i tiden. Til den 10. september 1944. Vi hører bombene falle over Wien, menneskene løper til tilfluktsrommene. Alle er i full beredskap, også sykehusene. Sykesøstre, leger, ambulanspersonell, alle yter sitt beste for å bringe venn som fiende i sikkerhet. Og blant dem som ydet maksimalt var 7 kvinner, norske. Så faller den fatale bomben - de fikk aldri mer se Norges fjell og fjorder. De kom aldri mer hjem.

Det var et vanskelig identifiseringsarbeid som ble gjort. Vi er takknemlig og stor takk skyldig dem som påtok seg dette vanskelige arbeidet. De ønsket bare en takk og det er at vi som ennå kan - reiser hit når vi er i Wien og bøyer våre hoder - og tenker på disse som ofret alt for fedrelandet og for et felles Europa. De arbeidet i beste Florence Nightingalestil for en bedre verden, - for å lindre nød og smerte.

Med seg på ferden hadde de et identitetskort fra Røde Kors som erklærte at de arbeidet i Røde Kors og i følge

Genferkonvensjonen skulle de ikke taes til fange eller lide annen overlast. Flere av oss som står her i dag for å minnes disse 7 - har selv båret dette ID-kortet og kan fortelle om lidelser, fengselsopphold og trakkasering. For Norge er det eneste land i verden som har fengslet Røde Kors søstre.

Vel - disse 7 ble ikke tatt til fange - måtte ikke i fengsel - men ble fanget i krigens inferno - og mistet livet.

Mange av våre andre norske falne ligger igjen på krigsskueplassene - uten et kors - uten en blomst. Navnløse.

Vi tar også disse med i våre tanker og minnes dem alle med sorg i våre hjerter.

La oss samle oss i ærbødighet og stillhet i ærefrykt for livet og døden - samle oss i tankene på disse våre landsmenn som gav alt, men aldri fikk et offisielt minnesmerke.

Nå står vi her en liten flokk på pilgrimsferd hjemmefra - for å minnes - og hedre alle våre falne.

Spesielt disse sykesøstrene som handlet i nestekjærlighetens ånd - og gav alt.

Det er en sår og vemodig, men samtidig kjær handling vi deltar i her i dag.

En liten gest fra vår side - en hilsen fra Norge. Så lenge vi som står her, lever, - vil vi minnes dere: Ada, Elsa, Else, Henny, Målfrid, Ruth og Stella.

I ærbødighet og takknemlighet vil vi minnes dere. Deres navn vil alltid være knyttet til Norges historie - uansett hvordan den blir tolket i fremtiden. Vi lyser fred over deres minne.

Omkring frigjøringsjubileet

Av E. L., Oslo

50 år har passert siden den annen verdenskrigs avslutning. Frigjøringsjubileet er i den anledning behørig blitt feiret av de «gode» nordmenn, mens de «onde» nordmenn ble satt i skammekroken.

Ingen forståelse, ingen innrømmelser av egne feil, intet storsind ble utvist av de «gode». I det hele tatt manglet totalt et nyansert og selvkritisk syn på egen ufeilbarlighet sett med historiske øyne.

Heldigvis finnes det unntagelser. I et oppslag i Aftenposten for 19/4-95 skriver Cato Guhnfeldt under overskriften: «Det vanskelige ordet forsoning» bla.:

«Spørsmålet om forsoning mellom krigens parter, mellom jøssinger og motstandsfolk på den ene side og nazister og medløpere på den annen side, har åpnet gamle sår.

Avstand er allerede skapt mellom dem som sier at frigjøringsjubileet er en historisk markering for veteraner, og dem som mener forsonings-tidspunkt er kommet.

Førsteamanuensis Anne Eriksen ved Institutt for kulturstudier i Oslo mener at grensen vanskelig kan trekkes knivskarpt.

For meg ville det være greit om frigjøringsjubileet bare var for veteranene. Men dersom jubileet skal være noe mer enn det, er forsoning det eneste meningsfylte, sier hun.

I to år har Anne Eriksen analysert hvordan kunnskapen om krigen er blitt formidlet og forvaltet i bokverk og skolebøker, gjennom krigsmarkeringer og minnesmerker. Hennes arbeid kommer i bokform til høsten.

Mange betrakter krigen som kampen mellom det gode og det onde, sier hun. - En kamp der nordmennene deltok på det godes side. Men under etterkrigstiden er historien blitt både forenklet og glorifisert. Tvilen hos en stor del av det norske folk under okkupasjonen, er blitt borte. I ettertid ser det ut som det var så lett å velge. Å si at hele befolkningen var med i kampen mot nazismen er galt. De færreste var aktive.

Anne Eriksen reagerer mot det hun oppfatter som en forenkling av historien.

Verdiene som formidles fra denne kampen er blitt viktige nasjonale verdier. Krigsge-

rasjonen er redd for at disse verdiene skal trues. En utvidelse av hva jubileet skal favne, kan begrunnes ut fra nettopp disse verdiene. Men jeg er skeptisk til at man, i et forsøk på å nå dagens unge, legger inn så generelle verdier at man reduserer krigen til en kamp mellom det onde og det gode. Det blir forenkling, sier hun.»

En av mine venner blandt krigsveteranerne skriver i sin bok følgende: «Da Hitler angrep Holland, Belgia og Frankrike og feide all motstand til side i løpet av noen uker, fikk samarbeidsviljen i Norge ny næring. Det var stadig flere som satset på at det nye Tyskland var kommet for å bli og var rede til å innordne seg. Samholdet og de ofre som krigen i Norge hadde krevd, så ut til å være glemt. Bunken ble nådd da Stortingets presidentskap skrev et brev til Kongen i London og ba ham tre tilbake så det kunne dannes et riksråd som kunne styre Norge sammen med tyskerne.»

Når det gjelder President-skapets aksjon, sommeren 1940, for å avsette Kongen og regjeringen Nygaardsvold, bemerkjer Undersøkelses-kommisjonen følgende: «Avsettelse av Konge og Regjering, innsettelse av en tysk-orientert motregjering, alt midt under krigen og etter forhandlinger med fienden innledet uten Regjeringens vitende. Mer avgjort kunne forfatningsbruddet ikke godt bli.»

Og på side 292 i innberetningen fra U.K. heter det om det «sørgelige faktum at mellom 90 og 100 stortingsmenn ga forslagene (fra Presidentskapet) sin tilslutning og derved faktisk ville ha bundet det stortinget hvis flertall de utgjorde. Stortinget i 1940 ble ikke noe nødanker i farens stund». Og, «til slutt er det grunn til å peke på at Presidentskapets linje i juni-dagene (1940) lenge fikk en viss tilslutning fra den norske legasjon i Stockholm og de to derværende regjeringsmedlemmer, Mowinkel og Frilhagen.» . . .

NS kontra nazisme

En av de bevisste forenklinger som begås, er at det er blitt satt likhetstegn mellom Nasjonal Samling og tysk nazisme, som forbindes med grusomheter, spesielt begått under den annen verdenskrig.

For å skape klarhet i dette forhold, går vi tilbake i historien.

«Med Gud for folk og fedreland» er tittelen på NS opplysningsskrifter nr. 4 - 1934 av sogneprest Knut Geelmuyden og garnisonsprest Kjell Stub med tilslutning av en rekke norske prester. «En røst fra den norske kirke med appell til Nasjonal Samling på kristentroens grunn.» Her noen utsnitt av dette skriftet: «Diktaturet er i virkeligheten også basert på maktmoralen, og er således frukt av det livssyn som NS bekjemper, hvorfor det er både ulogisk og unfair å prøve og bibringe folkeopionen den oppfatning at NS leker med diktaturtendenser.

Det er i virkeligheten det materialistiske livssyn i dets liberalistiske utforming og dets marxistiske utforming som bygger på maktmoralen. Det er de borgerlige partier såvel som arbeiderpartiene som bærer diktaturets spire i seg. Det var ikke solidariteten som i den nærmeste tid ble toneangivende, men parti-uvesen og revolusjonspolitikk.»

«I våre dager strides vi om vi skal være russisk, tysk, engelsk eller fransk. Vi strides så landet seiler uten styring sin skjebne i møte.

Når en norsk reisning vokser frem, må denne ifølge norsk tradisjon være et eller annet utenlandsk, og våre motstandere er blitt enig om at vi skal være Hitler og nazisme. Det er just som helt utenkelig at en sådan gjenfødelse som vi har hatt i norsk videnskap og litteratur og kunst også kan skje i norsk politikk. Imidlertid er det et faktum at vi i motsetning til russisk bolsjevisme og fransk-engelsk parlamentarisme og tysk nazisme vil ha norsk nasjonalsamling bygget på norsk åndsliv, norsk næringsliv, norsk folkelynne, norsk rett-sopfatning og livslinjen i norsk historie.»

I en tale som Vidkun Quisling holdt i 1938 uttalte han, etter å ha omtalt «Det faglige riksting», «De faglige organisasjoner», «Kulturelt og økonomisk selvstyre», «Regjeringens stilling», «Et nasjonalt demokrati», bla. følgende: «Som det vil fremgå av ovenstående er den reform av statens styre som Nasjonal Samling tar sikte på så langt fra diktatur, at det tvertimot er nøyaktig det motsatte: En

"I hytt og pine" - minst

Ovenstående lille misfoster kalles med et fint ord en kontaminasjon, dvs. en sammenblanding av to uttrykk. I dette tilfellet - som er en bedrøvelig gjenganger ikke minst i media er det «i

hytt og vær» og «død og pine» som har fått gjennomgå. Vi har imidlertid sett denne kontaminasjonen som en «kuul hedding» (norsk for bra overskrift) for nedenstående.

Telemark-Arbeiderblad

Telemark Arbeiderblad
7. august 1945.

BØR LØSLATTE LANDSVIKERE FÅ ARMBIND MED NS?

Metallurgen støtter uttalelsen fra Herøya Arbeiderforening

Porsgrunns Metallurgiske fagforening har i medlemsmøte vedtatt denne uttalelse: «Porsgrunn Metallurgiske Fagforening vil på det sterkeste slutte opp om Herøya Arbeiderforenings protestforslag angående myndighetenes likegyldighet når det gjelder arrestasjon og løslatelse av NS-medlemmer og andre landssvikere.

Er myndighetene klar over at disse udyr i menneskeskikkelse kan blande seg med gode nordmenn både på badeplasser, sportsplasser etc. og man kan da ufrivillig komme i samtale med dem. Vi forstår myndighetenes vanskeligheter med å huse alle disse, men la oss komme med et forslag: Alle skal ha portforbud og når de skal utføre sine ærende eller på en eller annen måte må forlate sine hjem, skal de bære et armbind med NS-merke i.

Vi krever en fortgang i denne så landsviktige sak.»

Bør løslatte landssvikere få armbind med N.S.?

Metallurgen støtter uttalelsen fra Herøya Arbeiderforening.

«Porsgrunn Metallurgiske Fagforening vil på det sterkeste slutte opp om Herøya Arbeiderforenings protestforslag angående myndighetenes likegyldighet når det gjelder arrestasjon og løslatelse av NS-medlemmer og andre landssvikere.

Er myndighetene klar over at disse udyr i menneskeskikkelse kan blande seg med gode nordmenn både på badeplasser, sportsplasser etc. og man kan da ufrivillig komme i samtale med dem. Vi forstår myndighetenes vanskeligheter med å huse alle disse, men la oss komme med et forslag: Alle skal ha portforbud og når de skal utføre sine ærender eller på en eller annen måte må forlate sine hjem, skal de bære et armbind med NS-merke i.

Vi krever en fortgang i denne så landsviktige sak.»

annen måte må forlate sine hjem, skal de bære et armbind med NS-merke i.

Vi krever en fortgang i denne så landsviktige sak.»

Også i døden skulle NS-medlemmene forfølges

Oslo Kommune og Staten gjorde seg skyldige i grov gravskjending, da de i 1945 og 1946 brøt opp graver tilhørende medlemmer av Nasjonal Samling. Også i døden skulle partimedlemmer forfølges.

Det var kirkevergene i Oslo, Ludvig Hansen og Johan Schwingel, som var opphavsmennene til at slike graver måtte ødelegges, og i et brev av 17. desember 1945, til Kirkedepartementet, fremmes følgende forslag:

1. Den kommunale myndighet søker Kirkedepartementet om tillatelse til å foreta flytting av begravede NS-medlemmer fra festegrav til frigrav, som deretter slettes ut.
2. Det tillates ikke å oppsette noe monument over begravede NS-medlemmer.
3. De av NS-medlemmers festede urnegraver som er større enn 1/2 kvadratmeter flyttes askeurnen til 1/4 kvadratmeter og deretter slettes ut.

Forslaget resulterte i at bl.a. generaldirektør Hildisch's gamle gravsted fra

1922 ble tatt fra ham, og datterens urne fjernet. DATTEREN DØDE I 1929.

Det heter i et brev fra kirkeverge Ludvig Hansen:

«Det synes i alle fall i dette tilfelle lite rimelig at Hildisch fortsatt skal disponere dette gravstedet. Han er selv som kjent fengslet og hele hans formue under forvaltning». (Hildisch var ikke dømt på det tidspunkt. red.anm.)

I et senere brev skriver kirkeverge Schwingel:

«Herrer fullmektig Nergaard, adv. G. Melbye og J. C. Melbye, Oslo.

Som gravlegat nr. 1271 ble det den 14. juli 1922 innbetalt kr. 4.500 til feste og vedlikehold for alltid av Hildisch's gravsted nr. 3220 i parken på Vestre gravlund. Slik som forholdene nå ligger an får ikke Hildisch beholde dette gravstedet. I stedet har han fått feste et alminnelig gravsted på samme gravlund-nr. 5076, F.6.-12 1932. Det er bestemt at dette skal bli festet og vedlikeholdt i 25 år.

Dette legat beholder samme nummer, og det er avsatt kr. 700 til det. (Forts. side 6)

og alle nordmenn tar med avsky avstand fra den slags metoder.

Det er ille at tidligere NS-medlemmer til stadighet blir angrepet og utskjelt for holdninger de ikke hadde. Når det gjelder nazi-Tysklands behandling av det jødiske folket, inkludert vår norske jødiske minoritet under krigsårene, er dette blitt behandlet i min artikkel av 3/3-95 med overskrift: «Rasisme i fortid og nutid.»

I et helsides oppslag i Aftenposten for 20/12-89 gjengis her historieforsker Nils Johan Ringdals svar på noen spørsmål fra Aftenpostens intervjuer Haakon Harket i forbindelse med politiets rolle under krigen når det gjelder behandlingen av jødene i Norge.

«Hva vil det si å relativisere? Det er jo enormt stort sprang fra å relativisere i den forstand at man ser holocaust i sammenheng med andre grusomheter, til å relativisere det bort. Men hvis jeg skal tas til inntekt for en mild relativisering av holo-caust, må jeg samtidig understreke at jeg personlig har gått mye lenger enn mange andre norske historikere i forsøket på å klargjøre den lille del av ansvaret som ligger på norske skuldre.

En vilje til en mild relativisering i det store perspektiv kan godt gå sammen med en stor interesse for å klargjøre de enkelte delelementene. Jeg var veldig opptatt av politiets bidrag i de norske jødeaksjonene. Men min konklusjon var at man ikke kan anklage det for annet enn aktiv deltagelse i å sende jødene ut av landet. Det hadde ikke noe ansvar for selve tilintetgjørelsen. Jeg tror ikke Sverre Riisnæs heller hadde innsikt i det faktiske holocaust, enda han ideologisk var en pådriver i anti-semittisk sammenheng.»

Til dette vil jeg tilføye: Uansett hvilke forklaringer man her ønsker å legge til grunn: Tyskernes arrestasjon av norske statsborgere av jødisk ætt, skulle øyeblikkelig utløst en protest fra Vidkun Quislings regjering, ja, den skulle satt sin posisjon inn på det overfor Tyskland og eventuelt fratrudd, hvis ikke deres protest ble tatt til følge. Dette ville denne regjering ha blitt respektert for på alle hold. I Finland var det anderledes. Tyskerne prøvet seg også her på å arrestere de finske jøder, men regjeringen satt seg konsekvent imot det. Den finske regjering hadde imidlertid sitt faste ståsted, den var valgt av folket.

rettferdig og saklig folke-representasjon, og en avlastning av den sentrale statsmakt ved nye selvstyreorganer.

Det vil også tydelig fremgå at det ovenfor fremholdte at vi vil ikke noen kopi av utlandet, av fascisme eller nasjonalsosialisme o.lig.

Det nye Tyskland og Italia er riktig nok organiserte nasjonalstater, også bygget opp på arbeidslivets grunn og med bevarelse av den private eiendomsrett. Men den faglige ordning er der helt underordnet et diktatorisk parti, et statsparti, hvis ledelse eller leder innehar den øverste lovgivende makt, om enn etter folkets mandat. Det er ikke den ordning vi arbeider for.

NS vil en ren faglig ordning med den øverste lovgivende, bevilgende og kontrollerende myndighet samlet i en nasjonalforsamling valgt på faglig og demokratisk grunn, og med en faglig riksregjering som den øverste utøvende organ for denne nasjonalforsamlingen og for folket.

Nasjonal Samling tilstreber ikke noe diktatur. Ikke kommunistisk og ikke «fascistisk». Men heller ikke noen fortsettelse av det nuværende norske evneløse skinn demokrati med dets korrupte, hykleriske, og maskerte partidiktatur.

Nasjonal Samling vil et nasjonalt demokrati, både politisk og økonomisk demokrati og et fritt åndsliv; et virkelig folkestyre og en virkelig frihet.»

Nazist er betegnelsen for medlemmer av det tyske nasjonalsosialistiske arbeiderparti. I omtalen av tidligere medlemmer av Nasjonal Samling er disse uten reserverasjoner av mange historikere, og også innen pressen og ellers, for letthets skyld blitt betegnet som nazister, ofte på tross av bedre vitende. Ved å henge denne merkelappen på tidligere medlemmer av NS, håpet man på den måte å få kompromitert en politisk motstander for alltid i norsk historie.

Her er det ikke spørsmål om å forklare eller å forsvare

nazismen og alt dens vesen. Ledelsen i NSDAP uttalte allerede før krigen at den tyske nasjonal-sosialistiske partis grunnholdninger ikke var gjenstand for eksport til andre land. Nasjonale bevegelser i andre land måtte tvert om finne frem til sitt eget selvstendige program som et alternativ til partipolitikk, klassekamp, kommunisme og stalinisme.

På Universitetsbiblioteket i håndskriftsamlingen kan man lese det manuskriptet på ca. 100 sider som Quisling skrev i fengselet etterat han fikk dødsdommen i lagmannsretten.

Quisling kommer med en rekke kritiske bemerkninger til den nasjonalsosialistiske lære, slik den ble dosert i Tyskland, og denne kritikk går på helt grunnleggende sider ved nazismen. Quisling skriver (1.c.175): «Det er ikke slik at staten og folket er alt, og individet ingenting. Men slik at visstnok skal den enkelte ofre seg for stats- og samfunnslivet, men statens og

samfunnets formål er prinsipielt å utvikle personligheten.»

(1.c.178): «Den tyske nasjonalsosialistiske ideologi var også falsk forsåvidt som den bygget på rase og jord.» (1.c.181): «I rasespørsmål er ennu mange uløste grunnproblemer. Meget i den gjengse tyske raselære er sikkert falsk.» (1.c.167): «Det blir ikke noe Europas Forenede Stater, før det skapes en europeisk lojalitet som står over den nasjonale lojalitet.» - «Derfor fremholdt jeg også stadig i forholdet til Tyskland at Tyskland aldri ville nå frem til en europeisk ordning hvis det ikke bygget på dette lojalitetsprinsipp og selv her gikk i spissen. I stedet talte Tyskland stadig om Deutschland, og sviktet sitt høye kall.» Det Quisling ville, skriver han, var å medvirke til at det ble dannet et «Gudsrike på jorden, som omfattet alle folk.»

Overgrep, terror og vold har preget vårt århundrede,

Forts. neste nr.

Norge uten allierte

Av I. C. Stridsklev

Fra en avisdebatt i «Varden». H. C. Hansen gjengir 30.03. noen vanlige misforståelser angående 2. Verdenskrig og Norge. Dette er et forsøk på klargjøring. Trygve Lie har ikke motsagt seg selv. Både det Henry Amundsen siterte 24.03. om at Trygve Lie «opplyser at det ikke ble inngått noen allianse mellom Storbritannia og Frankrike på den ene siden og Norge på den andre» og H.C. Hansens sitat fra «Med England i ildlinjen» om at «Men den viktigste begivenheten våre 1941, var militæravtalen mellom den norske og den britiske regjering om de norske væpnede styrker i Storbritannia, der begge regjeringer var enige om at ett av krigsmålene var å gjenopprette Norges frihet ved helt å befri landet fra tyske herredømme», stemmer.

Når den allierte felleserklæring ble undertegnet av 15 land, deriblant Norge, betyr ikke det at det var 15 allierte land. Norge kunne ikke delta i noen allianse, fordi Norge hadde kapitulert 10.06. 1940, «med samtlige stridskrefter». General Ruge forhandlet og underskrev etter fullmakt fra Konge og regjering. De norske offiserer ga sitt skriftlige æresord på at de ikke ville gripe til våpen mot Tyskland så lenge den daværende krig varte ved. At 2. Verdenskrig fortsatte også etter 10.06. 1940, var klart for alle.

Koht skrev i sin erindringsbok «For fred og friedom i krigstid» s.282: «Ho (regje-

ringa) heldt fast på den tanken at Noreg ikkje var sambundne med noko anna land . . . , Sia har den norske regjeringa haldi fast på det standpunktet at ho ikkje ville ha nokon politisk sambandsavtale med nokon framand stat. Det har berre vori tinga om ein teknisk militæravtale som gjeld vilkåra for norsk hær- og flåtestyrke i Storbritannia.»

Enkeltpersoner kunne fortsatt kjempe som frivillige hos krigførende stater, men i dette krigførende land uniform. Selv om norske soldater på begge sider hadde spesielle norske distinksjoner på uniformene, og det i enheter på begge sider var norsk kommandospråk. Det falt omtrent like mange frivillige norske soldater på hver side i 2. Verdenskrig. Alle kjempet med det mål for øye at Norge skulle få sin fulle frihet tilbake. Mil.org. betegnet seg ganske riktig som illegal (ulovlig) ifølge Haagkonvensjonen. Store deler av handelsflåten seilte med varer for de allierte, slik den gjorde i 1. Verdenskrig, da Norge var nøytralt.

Okkupasjonen i Norge opphørte da tyskerne kapitulerte, som resultat av verdenskrigens forløp. Men fordi Norge ikke var blant de allierte, var det ikke de norske styrkers øverste leder, kronprins Olav, som mottok kapitulasjonen til de tyske styrker i Norge, men den britiske general Thorne. Noen formell fredsavtale mellom Norge og Tyskland foreligger ennå ikke.

Og så var festen slutt

Av Viktor Bäcklin

7. juni i det Herrens år 1995, avsluttet fedrelandet sin store markering av 50 års jubileum for kampen mot okkupasjonsmakt og frigjøring av kjempers fødeland. Dette med bl.a. stor folkefest på Rådhusplassen i Oslo, med taler og stor festivitas.

For oss som ved slike festlige anledninger blir omtalt som veteraner, gjenstår det bare å ønske ungdom og kommende slekter til lykke med fremtiden og de neste 50 år. En fremtid som ganske sik-

kert blir påvirket av «det fargerike fellesskap» og av «våre nye landsmenn», fra alle verdenshjørner.

Selv kan vi kanskje enda en stund minnes disse årene av vårt ungdomsliv, da slagordene kom fra våre folkevalgte i eksil, med bl.a. «Norge for nordmenn», eller valgspåket til han som ble selve symbolet på frihetskampen, nemlig kongen, med ordene «alt for Norge».

Men det var den gang det, og itte nå, så jeg har gråt i mitt sinn.

Nordlandsposten 24/6-95

Uberettiget kritikk . . .

(Forts. fra side 1)

og til slutt med biler til Kirkenes. «Det tok nesten fem uker fra avgangen herfra til disse få tonn med varer kom fram til Kirkenes» opplyser Nygaardsvold.

Så utrolig det kan høres, nektet Churchill den norske eksilregjeringen å sende vitamintabletter hjem til norske barn.

Sjefredaktør George Matthews skrev i Daily Worker: «Arbeidsfolk vil ikke kunne glemme Churchills bitre fiendskap mot arbeidsfolk og Arbeiderbevegelsen.»

Jeg tar neppe feil når jeg antar at «sosialisten» Gro under det forestående 50-årsjubileet vil si pene takkens ord foran det prangende minnesmerket over den mann som bragte oss tysk okkupasjon, sendte storparten av den norske hurtigrute-flåten til bunns og nektet å tillate at det ble sendt mat og vitaminer til det norske folk i okkupasjonstiden.

Litteratur bl.a.:

Johan Nygaardsvold: «Norge i krig» I og II.

Paul Hartmann: Bak fronten.

Trygve Lie: «Hjemover» og «Med England i ildlinjen».

Halvdan Koht: «For fred og friedom».

Stortinget: «Regjeringen og Hjemmefronten under krigen»

+ diverse tidsskrifter og norske og utenlandske aviser.

Paragraf 86 . . .

(Forts. fra side 2)

Samarbeide med okkupant, tyskerne, etter 10. juni 1940 er ikke forbudt i følge §86, Norge deltok ikke lenger i krigen! Hvis samarbeide med okkupanten er lovstridig ville det si at alle som arbeidet for tyskerne skulle straffes! Industriforbundet var meget lystne på arbeide for tyskerne alt før 15. april 1940. Administrasjonsrådet samarbeidet med tyskerne mellom 15. april og 25. september 1940. Det ble ikke reist tiltale mot Administrasjonsrådets medlemmer eller mot ledelsen i Industriforbundet etter §86 etter 8. mai 1945. Av dette sluttet at det ikke var lovstridig å samarbeide med tyskerne etter 10. juni 1940. Spesielt ikke hvis en samarbeidet med tyskerne med henblikk på å hjelpe dem, tyskerne, med å forsvare

Norge mot angrep fra Storbritannia.

For Administrasjonsrådets vedkommende gikk de langt i sitt samarbeide med okkupanten. De opphevet 9. august 1940 forsvarsmaktens selv om kapulasjonsavtalen kun krevde demobilisering, ikke oppløsning. (Den handlingen må sees på som kvalitativ svekkelse av det norske forsvar og Norges evne til å stride i en pågående krig hvis Norge som stat deltok i krigen etter 10. juni 1940. Administrasjonsrådets medlemmer ble ikke dømt for denne handlingen etter 8. mai 1945 selv om handlingen definitivt bidro til å svekking av statens evne til å forsvare seg - spesielt hvis Norge var deltaker i krigen etter 10. juni 1940.

Med dette hevder jeg at det ikke var grunnlag for å dømme NS-medlemmer etter §86 i Straffeloven av 1902 etter krigen. Paragrafen krever aktiv innsats for fienden under en krig hvori Norge deltar - ikke samarbeide eller frivillig krigsinnsats for en okkupant etter en kapulasjon!

I hytt og pine . . .

(Forts. fra side 5)

Det som blir igjen av det innbetalte beløp med renter utgjør nå kr. 8 653,19 som vedlagt sendes Dem som tilsynsmann for boet. Kvitte- ring imøtesees.»

Slettelsen av NS-medlemmers gravsteder i Oslo ble enstemmig godtatt av Oslo menigheters fellesråd og også godkjent av stiftsdireksjonen.

Stiftsdireksjonen besto av fylkesmann Platou og biskop Berggrav.

Trollkatten fra . . .

(Forts. fra side 1)

skapt og et ugagnsvette i Norges nyere historie, men minner også om utburder og andre gjengangere ved at den helst dukker opp på bestemte steder og på forhåndskjente datoer. Allersikrest ventende er den som fylgje til visse damer og herrer av Høyre. Overraskende var det derfor egentlig ikke at den nylig atter dukket opp, og nettopp i slikt selskap.

Etter sagnet skal denne «fullmakten» ha vært en generalfullmakt til Regjerin-

gen vedtatt i stortingsmøte på Elverum 9. april 1940, etter forslag av stortingspresident Hambro. Han vedkjente seg riktignok aldri noe slikt som sagnet tillegger ham, men det er en annen sak. Sagn lever sitt eget liv. Og etter sagnet skal han ha vært opphavsmann til en slik fullmakt, som Stortinget så enstemmig og uten debatt skal ha vedtatt. Den skulle tydeligvis kunne brukes til alt mulig, fra tilbakevirkende lover om dødsstraff og ymse anna, til legalisering av bigami. Også i denne allbrukbarhet er trekk fra eventyr og sagn lett kjennelige.

Men den egentlige historien er slik: Stortinget og Regjeringen dro fra Hamar - ikke til f.eks. Lillehammer, som de like gjerne kunne nådd, om tanken var å bli i Norge og organisere en forsvarskamp. De kjørte seg tvertimot inn på det kommunikasjonsmessig håpløse Elverum, fordi det derfra var lett å komme videre til Sverige, «om det skulle vise seg absolutt nødvendig», som Hambro uttrykte det. Akkurat slik sett lå Elverum laglig til. Men primært var tanken å søke forhandlinger med tyskerne, med sikte på en «dansk» løsning. Det eneste vedtaket som der ble truffet, var nettopp beslutningen om det, og det var enstemmig. Det var «det egentlige politiske innholdet av møtet», som presidentskapsmedlem Valen siden skulle skrive. Dette er bakgrunnen for Hambros uttalelse om «be myndigelse» av Regjeringen, før Stortinget går fra hverandre. Altså en moralsk og propagandistisk oppstiver, til bruk i påkommende tilfelle. Det er ikke riktig, om sagnet vil ha det til, at det ble «vedtatt enstemmig og uten debatt». Det ble i det hele tatt ikke tatt opp til votering, idet etpar spørsmål og innsigelser viste at det i alle fall ikke kunne oppnåes enstemmighet. Det hele endte med at Hambro sa at «... Stortinget bekrefter alene ved sin beslutning den generelle adgang til å gi provisoriske anordninger som Regjeringen har i den tid Stortinget ikke er samlet.» Det trengtes selvfølgelig ikke mere da enn nå noen bekræftelse av den myndighet Grunnloven tillegger Regjeringen. Denne er, når det gjelder provisoriske anord-

Gamle "Folk og Land"

Det har i den senere tid vært etterspurt gamle eksemplarer av avisen. Dette behov kan vi dessverre ikke dekke nå, og vi ber våre lesere sende oss gamle aviser som de velvilligst kan avse.

Ta kontakt med INO-kontoret.

ninger, riktignok sterkt begrenset, som spesifisert i Grunnlovens § 17. Det sier seg forøvrig selv at Stortinget ikke mere enn noen annen kan delegere bort myndighet det ikke selv har.

Regjeringen, som de andre, hadde et så edruelig syn på saken at den ikke engang sikret seg avskrift av denne angivelige fullmaktstekst. Så lenge den var i Norge, nevnte den heller ikke «vedtaket» en eneste gang, ikke engang ved avreisen fra Tromsø. Den nevnes heller ikke i det «Lovtidende» den lot utgi, men kom siden med i en «revidert» - ja, nettopp: revidert! - utgave av samme. Første gang

«fullmakten» nevnes fra London, er 24. juni 1940.

Dette henger slik sammen: Da Stortingets presidentskap gikk inn i de ulykksalige Riksråd-forhandlingen, kom man på det som var foregått på Elverum. Det viste seg at de tyske forhandlere var helt ukjente med dette, og så fødtes på norsk hold ideen om å innbille dem at det her forelå et viktig og avgjørende vedtak. Skulle man gå tilbake på det, måtte det tyske motvelter til, nemlig i spørsmålet om kongehusets fremtidige stilling. Med sin sans for «Ermächtigungsgesetze» og «Vollmachten» gikk disse vilig på bløffen.

Dermed var trollkatten skapt, og tok veien til London inntullet i et delvis referat fra Riksråd-forhandlingene. Ved utpakningen derborte skjønte Regjeringen i sin ytterst trasige situasjon at den kunne bli et overmåte nyttig redskap til å stive opp prestisjen med, overfor både venner og fiender. Dermed kom den for aller første gang med i en proklamasjon av 24. juni, og siden har den blitt holdt i live av folkeminnegranskere og andre interesserte.

Men «fullmakten»s far opptrådte ved de forskjellige anledninger som en ren plageånd med klager og kritikk av Regjeringens disposisjoner. Hadde en slik «fullmakt» eksistert, måtte han selv best av alle vite at han ingen adgang hadde til å legge seg oppi det Regjeringen drev med. Og det foreligger ingenting om at han i utlendighetens år skulle ha svimet omkring med massivt hukommelsestap. Absurd ville også all senere kritikk av f.eks. bigamiloven vært. «Regjeringen» har ingen som helst rett . . . » sa i debatten om den en av dem som selv skulle ha vært med på å vedta «fullmakten». Ingen som helst rett - ? Men etter sagnet skulle den jo nettopp ha det.

Det kan være god grunn til å minnes Hambro, som den konstitusjonens vokter og forsvarer av nasjonale interesser han var. Så nøye var han at han endog sørget for protokollering av hjemmel for å holde lovlig stortingsmøte på Hamar istedenfor i Oslo, som Grunnloven foreskriver. Det er et temmelig drøyt stykke når noen senere vil ha det til at nettopp denne mannen like etterpå skulle foreslå en blanco-fullmakt til Regjeringen, som endog måtte gå utover grensene for den myndighet Stortinget selv har, og i tilfelle kunne delegere bort. Det er dette sagnet vil ha ham til å ha gjort, ved å gi ham ansvaret for trollkatten fra Elverum.

Grav den nå endelig ned. Eller brenn den. Og les for sikkerhets skyld over den etterpå, slik gamle regler foreskrev. Den har gjort ugang nok som den har. Som underholdende sagn og tidtrøyte kan den være god nok. Men i historien hører den ikke hjemme.

LEIE HUS

Pensjonist som vil flytte på landet, ønsker leie eldre hus, nedlagt småbruk el. lign.
Alt av interesse.

Henv.: INO, Tlf.: 22 56 10 34.

Skandaløs tildeling . . .

(Forts. fra side 3)

derlig at Bibelselskapet går bort og prisbelønner en forfatter ene og alene fordi denne har latt anvende enkelte bibeleske sitater, metaforer og lignelser i sitt forfatterskap. Dette burde talt i Edvard Hoems disfavør at han gjennom sitt årelange engasjement i AKP (m-1) har stått for diktatur og undertrykkelse.

Tildelingen av bibelprisen til Hoem får meg dessuten til å tenke over om det virkelig er noe i Niels Chr. Geelmuydens berømte spissformulering: «I Den norske kirke finnes ikke mer åndskraft enn i vegvesenet». I et kristent land skal kirken være samfunnets samvittighet, et åndelig kraftsentrum som henter sin energi i Bibels kjærlighetsbudskap.

Dette kjærlighetsbudskapet er gitt menneskene og er derfor i sitt vesen «naivt» og romantisk. Når Edvard Hoem da i etterordet til «Kjærlighetens fergereiser», i et intervju med Sissel Lange-Nielsen, taler om en tilleggskjærlighet som ikke er romantisk, men som retter seg mot ens *sosiale klasse* . . . så forsøker Hoem i virkeligheten å politisere og «forfengeliggjøre» det mest dyrebare vi mennesker er gitt av vår Gud, nemlig kjærligheten. Slik jeg ser det diskvalifiserte Edvard Hoem seg som kandidat til bibelprisen allerede i 1974 da «Kjærlighetens fergereiser» utkom. Jeg feller kanskje en hard dom over Edvard Hoem, men mitt generelle syn er at alle m-1 forfattere burde være «ekskommunisert» inntil de blir sitt litterære ansvar bevist og kan utvise et minstemål av politisk gangsyn.

(Fra "Samfunnsliv" 8/95.)

VENNEGAVER

TIL "FOLK OG LAND"

Vi kvitterer denne gang for
tilsammen kr. 23.390,-.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

A. C., Jar	kr. 100,-	B. B., Oslo	kr. 200,-
O. N., Sverige	kr. 140,-	J. H., Lørenskog	kr. 400,-
C. S., Sverige	kr. 60,-	P. G., Skjoldtun	kr. 200,-
M. A., Ålesund	kr. 200,-	O. B., Oslo	kr. 300,-
A. M., Østerrike	kr. 140,-	L. B., Revsnes	kr. 100,-
O. C., Narvik	kr. 200,-	A. H., Stanghelle	kr. 400,-
S. C., Gjøvik	kr. 300,-	Ø. L., Oslo	kr. 300,-
K. B. R., Moldjord	kr. 150,-	K. S., Sklen	kr. 100,-
G. H., Eina	kr. 100,-	M. W., Degernes	kr. 200,-
O. S., Kapp	kr. 200,-	F. G., Haugesund	kr. 300,-
K. G., Oslo	kr. 3.000,-	O. S., Trondheim	kr. 200,-
O. N., Sverige	kr. 200,-	J. H., Tomter	kr. 200,-
E. F. C., Oslo	kr. 500,-	M. H., Skollenborg	kr. 1.000,-
S. S., Oslo	kr. 200,-	O. B., Oslo	kr. 300,-
O. Ø., Oslo	kr. 100,-	A. T. T., Sandnes	kr. 50,-
H. O. H.,	kr. 300,-	S. K., Gran	kr. 300,-
J. T., Brandbu	kr. 300,-	K. W., Oslo	kr. 200,-
T. J., Oslo	kr. 200,-	M. A., Ålesund	kr. 200,-
A. B., Nannestad	kr. 40,-	P. W., Oslo	kr. 300,-
A. N., Grimstad	kr. 100,-	P. L., Voss	kr. 160,-
P. S., Høvik	kr. 200,-	B. T., Fyresdal	kr. 200,-
O. L., Fåvang	kr. 200,-	J. V., Oslo	kr. 250,-
A. S. K., Eldanger	kr. 500,-	T. S., Treungen	kr. 200,-
L. S., Eldsbygda	kr. 140,-	R. J., Filla	kr. 200,-
D. S., Isfjorden	kr. 250,-	J. S., Vågland	kr. 160,-
P. H., Trøgstad	kr. 100,-	G. S., Kristiansand	kr. 200,-
O. J., Nittedal	kr. 160,-	L. A. B., Tynset	kr. 400,-
S. H., Greåker	kr. 200,-	F. M., Oslo	kr. 160,-
J. K. S., Langhus	kr. 200,-	T. H., Trondheim	kr. 500,-
F. O., Atna	kr. 100,-	W. P., Oslo	kr. 1.000,-
K. R., Stavanger	kr. 100,-	H. J., Bryne	kr. 100,-
P. B. G., Aurskog	kr. 1.000,-	A. A., Bøstad	kr. 1.000,-
J. A. V., Haugesund	kr. 500,-	B. J., Kristiansand	kr. 350,-
W. H., Svolvær	kr. 200,-	K. B., Oslo	kr. 200,-
G. L., Oslo	kr. 500,-	B. R., Marnardal	kr. 200,-
N. A. K., Sandviken	kr. 160,-	S. L., Viksdalen	kr. 100,-
K. R., Kongsvinger	kr. 200,-	A. C., Oslo	kr. 50,-
T. G., Hernes	kr. 160,-	K. K., Brumunddal	kr. 100,-
G. G., Rygge	kr. 300,-	T. D., Kragerø	kr. 250,-
R. M., Fredrikstad	kr. 100,-	R. H., Oslo	kr. 200,-
T. Ø., Sandvika	kr. 160,-		

BOKTJENESTEN

Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo. Telefonbest.: 22 56 10 34

eks. **QUISLINGS FORSVARSTALE**,
heftet ..... kr. 45,-

eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 50,-
eks. Odd Melsom: NS og fagorganisasjonen	kr. 50,-
eks. Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	kr. 50,-
eks. Knut Steenstrup: Dilemma	kr. 75,-
eks. A. I. Bru: Her er London	kr. 50,-
eks. Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	kr. 15,-
eks. Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	kr. 25,-
eks. Chr. Christensen: Den andre siden	kr. 50,-
eks. Arne Stornes: Skrift om vår nære historie	kr. 50,-
eks. Sundra Sand: Hva er Kristen Samling?	kr. 5,-
eks. Sundra Sand: Noen enrindringer fra tiden omkring Vidkun Quislings siste dager	kr. 5,-
eks. Dr. jur. Gustav Smedal: Patriotisme og landssvik	kr. 50,-
eks. Bjørn Vardaas: Grunnlovsbrudd og retts- oppgjør	kr. 30,-
eks. Roald A. Nielsen: "Solbris Ohoi!"	kr. 50,-
eks. Anna Kientopf: Det fredsfjendlige trauma	kr. 50,-
eks. Sigurd Senje: Glemt soldat	kr. 75,-
eks. Hans Gervik: Refleksjoner etter 50 år	kr. 168,-

Legg til kr. 20,- for forsendelser ved forskudsbetaling til:

Postgiro 0807-5. 15.02.89. Bankgiro 6063.05.00926 eller ved sjekk,
i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....

RETURADRESSE:
BOKS 32 39 ELISENBERG - 0208 OSLO

NR.7- 1995

Hensikten helliger ikke midlet

Av hans tilsvaret til meg «Folkerett og frihetskamp» her i avisen synes å fremgå at Andreas Hagen er av den oppfatning at det norske folk skulle ha fulgt den «kamplinje» som kommunistene slo inn på - etter at Sovjet var kommet med i krigen i 1941.

Men i «Krigsår», side 128, spør Håkon Lie: «Hvilken tragedie ville ha utspilt seg hvis kommunistene hadde utløst en geriljakrig i 1942-43?» En slik linje var også i strid med den retningslinje og de appeller som kom fra ledende nordmenn. Både i aviser og i sin proklamasjon den 09.06.-40 fremholdt forsvarssjefen, general Ruge: «Jeg oppfordrer alle til å unngå hver handling som kan gi tyskerne anledning til represalier.» Den 6. september 1942 sa Johan Nygaardsvold i en tale over BBC: «Under de rådende forhold retter jeg en inntrengende appell til alle om å avholde seg fra individuelle aksjoner som ikke tjener noen hensikt, men som bare vil føre til skjerpet terror... Regjeringen har konsekvent inntatt denne holdning.»

Om sabotasje-handlinger på norsk område i okkupasjonstiden uttalte den konsekvente motstandsmann, overlege Johan Scharffenberg: «Jeg fant dem dels unyttig, dels skadelig, dels endog forbrytersk.» I en melding fra Hjemmefrontens ledelse til pressekontoret i Stockholm den 20.10.-43 står det bl.a.: «Også vi fordømmer på det sterkeste de meningsløse sabotasje-handlinger som vi har sett flere eksempler på i det siste.» (Kilde: «Regjeringen og hjemmefronten under krigen.» dok. nr. 178).

I en artikkel «Lite rosverdige» i Morgenbladet 10.06.-49 kommer major Albert Gleinsvik inn på det forkastelige i at det i okkupasjonstiden ble sendt meldinger til London fra en senderstasjon som var plassert i Tromsø sykehus. Også på Rikshospitalet var en sender som ble betjent av nordmenn i britisk tjeneste. «Dette var jo selvsagt flagrante brudd på konvensjoner vi hadde undertegnet og ratifisert», skrev major Gleinsvik og fortsatte: «Når skal vi slutte med å rose oss av at vi krenket folkeretten? Når skal vi slutte med å opptre som barn som mener at det de selv gjør er riktig, mens det de andre gjør er galt? Behøver en fremtidig okkupasjonsleder å respektere våre krav om beskyttelse av institusjoner og virksomheter vi etter folkeretten har krav på når vi for alle verden skryter av hvordan vi har krenket høytidelig undertegnede og ratifiserte avtaler under siste krig? Det kan slå voldsomt tilbake. Vet noen om andre land som brysker seg med slikt? Har vi alene lov til å innrette oss som om hensikten helliger midlet?»

Det må tilføyes at major Gleinsvik var fagmann på folkerettens område. Han var nemlig i 1949 medlem av en kommisjon som arbeidet med Geneve-konvensjonene av august 1949.

Da personer uten den minste innsikt i folkerett har hevdet at en krigstilstand bare kan opphøre ved inngåelse av fredstraktat, henvises til Castberg: «Folkerett», side 190: «Krigen kan også opphøre ved at den rent faktisk ebber ut, idet fiendtlighetene innstilles». Jfr. her general Ruges telegram via svensk UD til tyske myndigheter i Oslo: «Kongen og regjeringen har gitt meg ordre om å innstille fiendtlighetene.» Dette gikk tyskerne med på, og alminnelig våpentilstand (general armistice) inntrådte mellom de to land kl. 24.00 den 08.06.-40. Dagen etter, den 9. juni, kapitulerte Norge, ifølge general Ruge, betingelsesløst.

John Sand

Fra Samfunnsliv nr. 11/95

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11-15. Telefon: 22 56 10 34.

Adresse: POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO.

Selvfølgelig måtte Quisling dø

Av Martin Aarre

Quisling og hans menn måtte myrdes av «seierherrene». Vi har egentlig fått alle argumentene på bordet som tvang «seierherrene» til å dømme og fordømme.

Quisling sammen med Nansen gjorde sitt for å hjelpe de sovjet-russiske ofrene for revolusjon og anarki, og advarte på den bakgrunn bl.a. vårt folk og dets ledere mot bolsjevismen. Det var Quisling som så, og nektet å lukke øynene for de forhold de sovjetiske bolsjevikere og deres norske etter-apere kunne og ville bringe vårt land ut i. Det var Quisling som så hvilken vei det måtte bære.

Quisling tillot seg å anklage Det norske Kommunistparti, Det norske Arbeiderparti og Landsorganisasjonen for å ha mottatt store summer fra Sovjet og Komintern for å gjennomføre den røde revolusjon i Norge.

Denne anklagen for forræderi ble til og med fremført fra Stortingets talerstol og Stortinget måtte nødt og tvunget erkjenne at slike forbrytelser forelå. Men hverken stortingsmenn, partifolk eller organisasjonsledere ble noengang satt under tiltale. Og det var ikke bare de sosialistiske partiene som unnlot å kreve riksrett. Samtlige partier på Stortinget lot alle krav om riksrett, dom og straff fare.

I 1933 sendte Quisling sin henvendelse til Storting og regjering med fornuftige forslag til avhjelp/reduksjon av arbeidsledigheten. Den ble andri besvart, langt mindre behandlet.

Det var Quisling som i 1939 henvendte seg til England og Tyskland for å be de respektive regjeringer om å gjøre hva de kunne for å motvirke/unngå den truende krig. Quisling mente at han som Storbritannias tidligere representant i Sovjetunionen kunne ha en viss tyngde i sin henvendelse.

Men krigen hadde England/Frankrike allerede bestemt, og kapitalens krav fra London, Paris og New York

var ugjenkallelige, og krigen kom den, også til Norge.

Som eneste norske politiker innså Quisling at noe måtte gjøres for å berge Norge gjennom krigssituasjonen. Det var han som ble igjen og tok opp arbeidet for sitt folk, der hvor de som hadde ansvaret for landets manglende forsvarsevne og for folkets vel, stakk av som rottene fra det synkende skip.

Det var Quisling og hans menn som lyktes å føre land og folk gjennom vanskelighetene i 5 lange og tunge krigsår. Quisling og hans menn lyktes på tross av flyktningeregjeringen og dens medsamsvornes anstrengelser for å vanskeliggjøre situasjonen.

Quisling og hans regjering makttet å bringe økonomien på fote. Aldri har de norske kommuners økonomi vært i så god stand som ved krigens slutt. Uten hans ministre ville ikke vår forsynings situasjon vært så gunstig - forholdene tatt i betraktning -. Og det å holde sulten fra dørene klarte de ved hjelp av bl.a. tyske leverandørers velvilje og på tross av engelsk/norske angrep på kysttrafikken og på bl.a. våre hermetikk- og sil-doljefabrikker som kunne gi nødtørfert næring til folket.

Okkupasjonsmaktens innflytelse klarte de også å redusere både politisk, juridisk og forvaltningsmessig.

Er det da så rart at flyktningeregjeringen måtte myrde ham? Nei, det finnes egentlig ikke rart at man på denne bakgrunn måtte stille ham for en «rett» hvor han ikke fikk bruke sine dokumenter i sitt forsvar og hvor man i tillegg måtte sikre seg mot hans argumenter ved å gjøre kirurgiske inngrep i hans hjerne kvelden før han skulle fremføre sin forsvarstale. Han måtte knebles, også slik.

Jeg finner det heller ikke så rart at hele lagretten inklusive dommeren opptrådte som aktor. Han skulle baktales, gjøres æreløs, hånes og latterliggjøres i det store skuespillet som «seierherrene» iscenesatte.

Og når det norske «rettsvesen» i tillegg til sitt intense hat og sine hevnmotiver, fra bakgrunnen ble styrt av «seierherrenes» organer i London, Paris og New York, med deres krav og paroler, så skulle og måtte Quisling og hans menn drepes og/eller knebles.

Et annet perspektiv: Quisling var ingen dreven partipolitiker, men en større statsmann enn Norge har fostret gjennom generasjoner. Han hadde større vyer, høyere idealer enn noen av «seierherrene» og ders vasaller har kunnet oppvise.

Derfor måtte Quisling dø!

Quisling og hans menn hadde bevist at den flyktede regjering og dens kumpaner meget godt kunne unnværes. Og så måtte man jo, så lenge man bare hadde flyktet fra kamp og strid, fra plikter og ansvar i et hvert fall få opptre som «helter», etter kampen, med mord på mennesker som hadde gjort jobben og gjort den godt. Med mord på mennesker som hadde strukket våpen. Seierherrer!

Og så måtte Quisling dø, myrdes for å tilfredsstille hevntankene, og døyve angsten for sannheten, og man flettet falske seierskranser om flyktningenes og deres kumpaners hoder.

Gad vite om disse menneskene som ved løgn og bakvas-kelser med oppfordring til franktirørvirksomhet og mord, for å avslutte med en karrikatur av en rettsak, heller ikke idag ser hva de gjorde. Ikke ser at respekten for lov, rett og plikt og for rettsvesen er til de grader skadeskutt.

Og er våre politikere av i dag like feige som de som flyktet i 1940, slik at de ikke tør ta opp «landssvik»-spørsmålet. Eller er det fremdeles løgnene og parolene fra London, Paris og New York som krever underdanig lydighet? Hvordan skal man kunne få respekt for slike politikere?

Hvordan finne respekt for rettsvesenet? Det står svære krafttak i kø for å gjenopprette troen og tilliten til dette samfundet. Men Quisling måtte dø. Han og hans menn.